

його сторонами завжди відповідає вимозі про порушення у зв'язку з укладенням правочину прав та охоронюваних законом інтересів такої сторони [4, с. 134].

Проблема недійсності правочинів є однією з ключових у цивільному праві. Правочини відіграють важливу роль у житті суспільстві, тому головною метою, є уникнення та припинення поведінки, що відхиляється від правових норм. Отже, недійсним правочином є акт, який в силу своїх недоліків чи рішення суду не має правової сили.

ЛІТЕРАТУРА:

- 1.Штефан А. Визнання правочину недійсним як спосіб захисту авторського права. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2013. № 4. С. 22–31.
2. Цивільне право України : навчал. посіб. За заг. ред. І.А. Бірюкова, Ю.О. Заїки. К., 2004. 224 с
- 3.Давидова І. В. Недійсність правочинів як спосіб захисту цивільних прав: деякі проблемні питання. Часопис цивілістики. 2018. Вип. 28. С. 45-49.
- 4.Бородовський С.О. Визнання правочину недійсним: компетенція суду. Часопис цивільного і кримінального судочинства. 2016. № 1. С. 131-148.

Чуфай Лілія Романівна,
*студентка 4-го курсу факультету міжнародно-правових відносин
Національного університету «Одеська юридична академія»
Науковий керівник: асистент Спасова К.І.*

ПРОПУСК СТРОКІВ ПРИЙНЯТТЯ СПАДЩИНИ: ПРОБЛЕМИ ВИЗНАННЯ СТРОКУ ПРИЙНЯТТЯ СПАДЩИНИ, ПРОПУЩЕНИМ З ПОВАЖНИХ ПРИЧИН

Питання здійснення права на спадкування не втрачає актуальності протягом тривалого часу. Особливе місце серед проблем здійснення права на спадкування є пропуск строку для прийняття спадщини. Часто пропущення такого строку пов'язано з незнанням самої процедури прийняття спадщини.

Поняття відкриття спадщини наведено у частини 1 статті 1220 ЦК України: «спадщина відкривається внаслідок смерті особи або оголошення її померлою». Відповідно до частини 1 статті 1268 ЦК України спадкоємець має право прийняти спадщину або не прийняти її. Якщо спадкоємець на час відкриття спадщини проживав із спадкодавцем, то особа-спадкоємець вважається такою, що прийняла спадщину фактично (якщо протягом встановленого строку особа не заявить про відмову). Інша ситуація складається якщо спадкоємець бажає прийняти спадщину, але на час відкриття не проживав

постійно із спадкодавцем. Згідно зі статтею 1269 спадкоємець повинен звернутись із заявою до нотаріуса або уповноваженої на це посадової особи органу місцевого самоврядування. В даному випадку існує ряд проблем, зокрема пропуск строків для прийняття спадщини. Особа вважатиметься такою, яка пропустила строк прийняття спадщини, якщо не прийняла спадщину вчасно, тобто не звернулась із відповідною заявою протягом строку визначеного в статті 1270 ЦК України; даний строк визначається у шість місяців.

Відповідно до статті 1272 ЦК спадкоємець, який пропустив строк, може звернутись із заявою про прийняття спадщини до нотаріуса за письмовою згодою спадкоємців, які прийняли спадщину, або за позовом про призначення додаткового строку для подання заяви, якщо суд визнає причини пропуску поважними [1].

У випадку подання позову спадкоємець зобов'язаний довести, що строки пропуску для прийняття спадщини були поважними, а також довести наявні обставини доказами. ВС визначив, у яких випадках строк прийняття спадщини буде вважатися пропущеним з поважних причин у постанові від 13 березня 2020 року у справі № 314/2550/17 [2]. Серед поважних причин вказані такі:

- 1) тривала хвороба спадкоємців;
- 2) велика відстань між місцем постійного проживання спадкоємців і місцем знаходження спадкового майна;
- 3) складні умови праці, які, зокрема, пов'язані з тривалими відрядженнями, в тому числі закордонними;
- 4) перебування спадкоємців на строковій службі у складі Збройних Сил України;
- 5) необізнаність спадкоємців про наявність заповіту.

Аналіз практики місцевих судів з приводу визнання причин пропуску строку для прийняття спадщини вказує на те, що перші чотири пункти наведених вище поважних причин можна довести за допомогою різного роду довідок (листок непрацездатності, виписка з лікарні) або ж документів, що підтверджують перебування спадкоємця у тривалому відрядженні чи строковій службі.

Інша ситуація виникає, коли наявна така поважна причина, як необізнаність спадкоємця про наявність заповіту. В даному випадку судова практика є досить неоднозначною. У справі №6-496цс17 ВС визначає, що нотаріус повідомленням в пресі, надісланням листа, або ін. засобами повинен повідомити спадкоємців про наявність відкриття спадщини, оскільки за даними Спадкового реєстру нотаріус перевіряє наявність заведеної спадкової справи, чи заповіту [2].

Протилежна думка наведена у Постанові ВС від 18 січня 2018 року справа №198/476/16-ц. Зазначено, що незнання про заповіт не є поважною причиною пропуску. Особі було відмовлено в поновленні строку для прийняття спадщини, оскільки не доведено поважності причин пропуску строку для прийняття спадщини після смерті спадкодавця [3].

У постанові ВС у справі № 314/2550/17 від 13.03.2020 р. наведено роз'яснення Пленуму Верховного Суду України № 7 «Про судову практику у справах про спадкування» від 30 травня 2008 року, де необізнаність спадкоємців про наявність заповіту знову вказана як одна з поважних причин пропуску [2].

Не менш спірним є також приклад, коли суд визнав поважною причину пропуску строку для прийняття спадщини неправильне роз'яснення уповноваженою особою сільської ради порядку спадкування яке полягало в тому, що до нотаріуса необхідно звертатися після спливу шестимісячного строку з дня смерті спадкодавця. Даний приклад ще раз доводить, що питання визнання причин поважними в кожному окремому випадку покладається на розгляд суду, а тому є спірним [4].

Отже, визнання строку прийняття спадщини, пропущеним з поважних причин є актуальною проблемою, оскільки аналіз судової практики вказує на те, що суди по-різному визначають поважність причин. На сьогодні немає точних критеріїв визначення причин поважними, а також не існує одностайної думки з цього приводу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 45–46.
2. Про судову практику у справах про спадкування: Постанова Пленуму Верховного Суду від 13 березня 2020 № 7. URL <https://zakononline.com.ua/court-decisions/show/88232349>.
3. Рішення у справі № 6-496цс17 [2018]. районний суд міста Київ. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review>
4. Щодо пропуску строку звернення із заявою про прийняття спадщини: Постанова Пленуму Верховного Суду від 18 січня 2018 року справа №198/476/16-ц. URL: [https://protocol.ua/ua/vsu_neobiznanist_spadkoemtsya_pro_isnuvannya_zapovitu_e_povagnoyu_prichinoyu_dlya_vstanovlennya_dodatkovogo_stroku_dlya_priynyattya_spadshchini_\(6_1320tss17_vid_23_08_2017\)](https://protocol.ua/ua/vsu_neobiznanist_spadkoemtsya_pro_isnuvannya_zapovitu_e_povagnoyu_prichinoyu_dlya_vstanovlennya_dodatkovogo_stroku_dlya_priynyattya_spadshchini_(6_1320tss17_vid_23_08_2017))